

Gribende og smuk udstilling minder om vor tids store tragedie

Ny udstilling om islamisk kalligrafi sendte nærmest anmelderen i himlen. Her er ingen digitale narrestreger eller andre forsøg på højtlesning for jordegern. Her er bare genstandene selv. Det er så rigeligt, mener Holger Dahl, der kun ser én trist ting ved udstillingen.

Mere end Ord. Kalligrafi fra den islamiske verden.

★★★★☆

Til 26. januar 2025.
Davids Samling.
Kronprinsessegade 30-32.
1306 København K

Af Holger Dahl
htda@berlingske.dk

Det er simpelt. Og det er usædvanligt velgørende. Og lad det være sagt med det samme: Det er en meget interessant udstilling, Davids samling i Kronprinsessegade netop har åbnet.

Udstillingen »Mere end ord - kalligrafi fra den islamiske verden« bør få alle moderne og nysgerrige mennesker til at slå et smut ind forbi.

For en person som undertegnede anmelder, der elsker både ord, billeder og arkitektur, er kalligrafi helt naturligt et meget interessant kulturfænomen.

Helt instinktivt har jeg altid følt, at nogle ord, nogle former, nogle streger, nogle kompositioner var bedre end andre - og at nogle endda rummede elementer af både skønhed og magi.

Som ung mand studerede jeg kinesisk sprog og billedkunst i Beijing og blev fanget ind af kalligrafiens mysterier. Kalligrafi regnes for den fineste af kunstarterne i Kina, netop fordi den kombinerer poesi, ord, billeder og den mærkelige femte dimension, der er kunsten.

Med den personlige baggrund var det derfor oplagt for mig i denne uge at begive mig til Davids samling - det lidt oversete museum lige ved Kongens Have.

Selve udstillingen, der primært består af genstande fra museets egen samling (med indlån fra andre danske museer) er et stykke eminent æstetisk og lidt gammeldags design ud-

ført af Mentze og Ottenstein, som i disse år hører til blandt museernes foretrukne samarbejdspartnere.

Udstillingen består af genstande i monter, og som gæst går man rundt i halvmørke fra én velbelyst genstand til den næste.

Væggene i udstillingen er beklædt med noget fint, beigeifarvet, velouragtigt stof, der yderligere styrker den uldne fornemmelse af tidslomme, som altid hersker i Davids Samling.

Hver genstand har en kort, informativ tekst på dansk! Hvis man kommer fra udlandet, må man støtte sig til en app, hvor teksterne kan læses på engelsk.

Men det er så også det eneste nymodens teknologiske indslag.

Her er ingen digitale narrestreger, ingen dumme computerskærme, ingen lydeffekter eller andre forsøg på højtlesning for jordegern - bare genstandene selv og de tilhørende tekster - og det er alt nok.

Med logo på tøjet

Udstillingen starter med et stort bord i et stort rum med »greatest hits«. Her er olielamper, gravklæder, dolke, stokke, monter og koransider, alle udsmykket med skrift på den ene eller den anden måde, og alle objekter, der hører til museets bedste stykker.

Man behøver ikke at vide særlig meget om arabisk skrift, kalligrafi eller mellemøstlig kultur for at blive revet med af de mange imponerende genstande.

Men når man følger udstillingens rute rundt i halvmørket fra det ene lille rum til det andet, får man gradvis en grundig fortælling om det hele: Om den arabiske skrifts opståen, om baggrunden for den kalligrafiske kunst, om kalligrafiens teknik og udstyr og om skriftens mange forskellige anvendelsesformer.

Fra dokumenter og signaturer til anprisninger, anræbelsler, besværgelser og god gammel-dags reklame. Det hele bliver grundigt forklaret - men ikke overforklaret.

Teksterne er velgørende kortfattede, og genstandene taler for sig selv, hvilket på sin vis også er meningen med den islamiske kalligrafi.

»Udført af Abu al-Jafr« står der i denne skål. Branding fra det 9. århundrede. Foto: Davids Samling

Som vi får forklaret, brugte man ofte skriften som ornamentik og satte den på helt almindelige objekter. »Drik med fornøjelse og maner« står der for eksempel på en vinkande, ligesom man ofte vævede en stormand eller herskers navn og titel ind i sit klæde, så man kunne prale af at være tæt på herskeren.

Udstillingen viser endda et eksempel, hvor ophavsmandens, keramikeren, navn er den eneste dekoration på en skål, som altså må være et tidligt tegn på »branding«.

Skålen med det berømte navn har formentlig haft samme effekt, som når unge mennesker i dag går med store designernavne på deres tøj.

Den islamiske verdens kalligrafi hænger naturligtvis tæt sammen med islams udbredelse. Muslimer betragter Koranen som selve Guds

ord, og derfor bliver skriften, der bærer disse ord, også hellig.

Når man dertil lægger det berømte billedforbud og en kulturelt betinget glæde ved ornamentik, får man den rige skriftudsmyknings-tradition, vi kan tage ind i Kronprinsessegade og se nærmere på.

Der er dog ingen tvivl om, at skriftsproget af sig selv har været mere udbredt i den islamiske verdens oldtid end for eksempel i Kina, hvor man som sagt også tillægger kalligrafien næsten magiske evner - ellers ville man næppe have dekoreret så meget og så mange objekter med skrift af enhver slags.

Afsenderne, keramikere, væverne, guldsmedene, har nødvendigvis forudsat, at de indlejrede budskaber også kunne tydes af dem, der kom i kontakt med genstandene.

Den truende skrift

Udstillingen i Davids Samlings vidunderligt tyste lokaler er en mumlende fornøjelse at gå på opdagelse i. Her er pragtgenstande og viden til dagevis af fordybelse, men også, må jeg indrømme, en svag bittersød aura omkring det hele. I de senere år har vi set arabisk kalligrafi på islamisk stats sorte flag, vi ser kalligrafi sammen med et sværd på det saudiarabiske flag, og når vi i medierne hører nogen, der råber »Allahu-akbar«, så er det som regel, fordi de er ved at myrde nogle uskyldige mennesker.

At det er kommet så vidt, er dybt sørgeligt, og der er en mærkelig ironi i, at denne fine samling af koransider og religiøst dekorerede kunstgenstande af den fineste slags blev skabt af højesteretssagfører C.L. David, som kom af en gammel jødisk slægt. (Hans farfar konverterede til kristendommen, men David tog alligevel til Sverige i 1943 - på trods af, at han havde »papir« på, at han ikke var jøde).

Om vi nogensinde kommer ud af det moralske af betændte følelser omkring kultursammenstødet mellem islam og »vesten«, er det ikke til at spå om i disse så mørke tider.

Der er dog også et håb, derinde i huset i Kronprinsessegade. Den dominerende følelse af livsglæde og almindelig menneskelighed, som

Blad fra en koran skrevet i »maghribi«-skrift. 13. eller 14. århundrede. Foto: Davids Samling

stråler fra de mange smukke genstande, er et velkomment modbillede til nyhedernes evindelige strøm af konfrontations- og konfliktrapporter, og når man ser udstillingens afsluttende genstand: En messehagel fra 1400-tallet, som ad snørklede veje endte i Vor Frue Kirke i Aarhus, er der en gnist af lys i mørket. Messehagelen har et stort kors på fronten, men er ellers syet af noget stof med en tydelig arabisk inskription på.

»Den lærde sultan« står der. Det er der sikkert ingen i Aarhus og omegn, der har kunnet læse dengang, og folk har i øvrigt været lige glade, for stoffet er flot.

Hvad man kan lære af det eksempel, er det ikke sådan til at sige. »At uvidenhed forhindrer konflikter,« ville nogle sikkert sige, men den er jeg ikke med på.

Jeg tror snarere, at det, man kan lære af både messehagelen og udstillingen, er, at kunsten altid vinder til sidst.

Talismanisk skjorte af bomuld med påsyede knapper og borter af silke. Foto: Davids Samling

Man savner de gamle danske sange i ferske og karske udgaver

DR Pigekoret

★★★★☆

DR Koncerthuset lørdag aften.

Af Søren Schauser
kultur@berlingske.dk

De har prøvet lidt af hvert gennem årene.

De har for eksempel været ledet af herrer med knap så reelle hensigter.

Men sangerne i DR Pigekoret fik siden den saglige Phillip Faber som dirigent gennem et årti.

Og britten Charlotte Rowan med de vigtige erfaringer fra Herning Kirkes verdensberømte drengekor tog så over for et års tid siden.

Resultatet er sangerinder uden sår på hverken stemmen eller sjælen. Samarbejdet med Faber og senest den unge Rowan har endda ført til en invitation fra OL i Paris lige om lidt.

Dele af programmet blev præsenteret i DR Koncerthuset hen over weekenden med ikke færre end tre koncerter.

Weekendens produktion med titlen »DR Pigekoret +« kan også opleves i radioen og dejligt nok på tv inden for længe.

Hvordan er den så? Som show betragtet helt i top. Med meget smukt lys af Jonas Bøgh i smagfulde farver. Med solisterne Josefine Opsahl på strygeinstrumentet cello plus elektronik, Luna Ersahin på vokal plus den guitaragtige saz og Christoffer Møller på keyboards.

Og sangligt på niveau med verdens bedste i genren overhovedet. Pigekorets ideal rent klangligt er for resten heller ikke så »piget« længere: Man finder mange flere stemmer af den dybere slags end for bare få år siden.

Charlotte Rowan har simpelthen sat fokus på vores mere eller mindre medfødte forskelle som mennesker.

Stort set alle numre på det nye repertoire er for resten skabt af kvinder. Endda helt uden at DR gør opmærksom på lige den disposition nogen steder.

Det er vel - hvis man lige må hives sin kæphest frem - en af de hurtigste veje hen mod ligestilling. Vi burde helt konsekvent sætte flere kvinder i sving alle steder og kalde dem for fagfolk og altså ikke »kvindelige« fagfolk.

Og hvis man så lige må slå sig selv for munden: Nogle af show-

DR Pigekoret glæmmer næsten Grundtvig undervejs. Det var ellers ikke meningen. Foto: Kim Matthäi Leland

ets bedste numre er til overflod kvinde på kvinde på kvinde. Tag bare Anne Linnets dejlige »Barndommens gade« til Tove Ditlevsens ord i Pernille Louise Sejlunds bearbejdelse.

Vidunderligt med et avantgardistisk bid som den kendte melodi tilsat dramatiske pauser og tætte harmonier i flyglet!

Et nummer af purunge Amanda Kluxen fra koret selv om »Det brusende hav« med masser af tonemaleri lover heller ikke så ringe. Og det stemningsfulde medley med Josefine Opsahl demonstrerer endnu en gang »klassiske« musikere som mere eventyrlyste end så mange andre.

Hvor er Grundtvigs afgrundet?

Undtagelsen fra det med damerne er så numrene til N.F.S. Grundtvigs tekster. DR har kombineret eksperimenterne med sommerens sætning på de gamle digterpræst.

Moderne mellem nyt og gammelt, mellem fornyelse og tradition, mellem damerne og den enlige herre har noget ubærligt smukt over sig.

Kombinationen bliver bare grebet helt forkert an i praksis. Faktisk så showet samlet set fremstår en lille smule mislykket.

Et arrangement med seks stjerner i ascendanten ender på nøjagtig fire.

Seere til Pigekorets optrin den seneste nytårsaften på tv vil huske stilen: Det sædvanlige sæt af sange i velkendte udgaver byttes ud med noget mere uroligt. Lidt som om man med djævelens vold og magt vil undgå det »kedelige« og håbløst gammeldags.

Resultatet bliver ikke desto mindre sådan. Det bliver let en kedelig og meget tidstyppisk omgang. Sangene vil om bare fem år lyde som noget fra midten af 20'erne.

Man kunne ikke holde nallerne fra »Morgenstund har guld i mund« til Thomas Laubs melodi. Man kunne ikke lade »Den signede dag med fryd« til C.E.F. Weyses genistreg af en melodi være i fred.

Pigekoret kunne og burde berige os alle med noget mere fælles. Med den fantastiske fornemmelse af at være rundet af en mere eller mindre dødsyng tradition.

Aftenens eneste melodi uden »nye« toner eller swing blev sunget til allersidst af Luna Ersahin fra Samso i mikrokroft.

Fravalget af de gamle sange i deres ferske og karske udgaver hælder til syvende og sidst barnet ud med badevandet. Man drømmer sig i et svagt jeblik - måtte Gud og arven fra #metoo forbyde det! - tilbage til tider med stokkonservative ronkedorer på podiet.

Til en epoke med hjerte for din og min sangskat. Til en epoke med danske sange for lige stemmer og den slags. Kort sagt til en epoke med tradition som hovedretten og fornyelse som desserten.